

Notitie t.a.v. het stimuleren van multidisciplinaire leerervaringen

Beschrijving

opdrachtgever	Netwerk Onderwijs
opdrachtnemer	Rien Brouwers (Secretaris CvB), Ronald Cloosterman (LIC), Rick Lamers (PABO), Jolande van Meer (DIF), Han van Osch (AI&I), Eric Pardon (AMIB), Sandra Rambow (AOC), Pien Versteegh (ASIS)
link met andere kaders	Hoe(z) multidisciplinair? Handreiking voor begripsverkenning en ambitiebepaling
korte samenvatting	<p>Gezamenlijk hebben de academies zich eraan gecommitteerd ervoor zorg te dragen dat in 2020 "elke student in zijn/haar opleiding tenminste één multidisciplinaire ervaring opdoet academies om eigen keuzes te maken. In de notitie worden academies uitgenodigd om te expliciteren op welke wijze zij hun studenten (een) multidisciplinaire leerervaring(en) willen bieden.</p> <p>In de bijbehorende handreiking wordt nader ingegaan op de suggesties en denkrichtingen van de werkgroep m.b.t. <u>mogelijke</u> invullingen van de multidisciplinaire leerervaringen. Het betreft hier nadrukkelijk géén voorgeschreven werkwijze; ". De formulering van deze ambitie en het gedeelde beeld laat ruimte aan de academies eigen keuzes te maken m.b.t. onder meer de duur, omvang, complexiteit, inbedding en positionering van de multidisciplinaire leerervaring.</p>
geldend voor	Netwerk Onderwijs
looptijd	In 2020 moet elke student in zijn/haar opleiding tenminste één multidisciplinaire ervaring opdoen.
type kader	Rapport (verkenning-)
Actualiteit	Groen

Colofon

datum	Mei 2016
auteurs	Ronald Cloosterman
status	Definitief
vaststelling	door Netwerk Onderwijs op 16-06-2016 (besluitnummer <xxx>)

Notitie t.a.v. het stimuleren van multidisciplinaire leerervaringen

N.a.v. Planningsbrief 2016

Van: Rien Brouwers (Secretaris CvB), Ronald Cloosterman (LIC), Rick Lamers (PABO), Jolande van Meer (DIF), Han van Osch (AI&I), Eric Pardon (AMIB), Sandra Rambow (AOC), Pien Versteegh (ASIS) (hierna genoemd de werkgroep)

D.d.: Mei 2016

Ambitie van Avans Hogeschool

In zowel de Onderwijsvisie als de Ambitie 2020 worden multidisciplinaire leerervaringen genoemd als ingrediënten van toekomstbestendig hoger onderwijs. Tijdens de managementconferentie van 4 december 2015 schetsten de academies een gedeeld beeld van wat zij verstaan onder een multidisciplinaire leerervaring, namelijk:

- studenten in staat stellen samen te werken over de grenzen van de eigen discipline heen,
- aan realistische casuïstiek met (en dankzij) actieve betrokkenheid van het werkveld,
- om zo samen te komen tot rijkere oplossingen of inzichten.

Gezamenlijk hebben de academies zich eraan gecommitteerd ervoor zorg te dragen dat in 2020 "elke student in zijn/haar opleiding tenminste één multidisciplinaire ervaring opdoet". De formulering van deze ambitie en het gedeelde beeld laat ruimte aan academies om eigen keuzes te maken m.b.t. bijvoorbeeld de duur, omvang, complexiteit, inbedding en positionering van deze ervaring. Deze keuzevrijheid is een belangrijk gegeven, en deze moet behouden blijven.

In de businessplannen geven alle academies aan hoe zij de komende jaren werken aan de realisatie van Ambitie2020. Aangezien in het kader van multidisciplinaire leerervaringen samenwerking tussen de academies cruciaal is, is het zinvol de ambities van academies in kaart te brengen en ze waar nodig te verbinden en faciliteren. In de planningsbrief van april 2016 worden academies dan ook uitgenodigd om te expliciteren op welke wijze zij hun studenten (een) multidisciplinaire leerervaring(en) willen bieden. Hierbij kan aandacht besteed worden aan:

1. *het ambitieniveau dat de opleidingen nastreven op het gebied van multidisciplinariteit.*

Toelichting: het is belangrijk hierbij inzichtelijk te maken op welke wijze een vertegenwoordiging van het werkveld waarvoor wordt opgeleid is geconsulteerd, en tot welke inzichten dit heeft geleid. Tevens is het belangrijk de ambitie zowel op de huidige beroepspraktijk als op (de verwachte) toekomstige ontwikkelingen binnen die beroepspraktijk te baseren.

2. *de vorm waarin de multidisciplinaire leerervaring binnen de opleiding(en) wordt (c.q. gaat worden) geboden.*

Toelichting: het gaat hier om de vraag hoe de opleiding ervoor zorgdraagt dat in 2020 al haar studenten een multidisciplinaire ervaring opdoen. Het is belangrijk de invulling te relateren aan de ambitie die men i.s.m. het werkveld heeft bepaald. Geef daarbij ook aan welke organisatorische overwegingen in aanmerking zijn (c.q. worden) genomen.

3. *de competenties waaraan binnen deze multidisciplinaire leerervaring wordt gewerkt (c.q. de leerdoelen die worden behaald).*

Toelichting: het is belangrijk aan te geven aan welke competenties binnen de multidisciplinaire leerervaring wordt gewerkt, en op welke wijze deze competenties gerelateerd kunnen worden aan (c.q. zich verhouden tot) de eindkwalificaties van de opleidingen waarvan de multidisciplinaire leerervaring deel uitmaakt.

4. *de partijen (academies/opleidingen/diensten/externe partijen) waarmee in het kader van de multidisciplinaire leerervaring samenwerking wordt gezocht.*

Toelichting: het ligt voor de hand de multidisciplinaire leerervaring te bieden binnen een samenwerkingsverband waarin meerdere partijen (intern en extern) een aantoonbare rol vervullen. Het is belangrijk, indien samenwerking wordt gezocht, inzichtelijk te maken wat de taakstelling van elk van de samenwerkende partijen is, en welke bijdrage van elk van de samenwerkende partijen wordt verlangd.

Facilitering van de academies

Facilitering van academies bij het bovenstaande geschiedt in de vorm van:

- een *handreiking* bij dit document. In deze handreiking wordt nader ingegaan op de suggesties en denkrichtingen van de werkgroep m.b.t. mogelijke invullingen van de multidisciplinaire leerervaringen. Het betreft hier nadrukkelijk géén voorgeschreven werkwijze; de academies behouden de vrijheid eigen keuzes te maken m.b.t. onder meer de duur, omvang, complexiteit, inbedding en positionering van de multidisciplinaire leerervaring.
- een *begeleidingsgroep*, bestaande uit collega's met ervaring en affiniteit met het werken aan/binnen multidisciplinaire projecten (representatieve afspiegeling van de drie domeinen en de diensten AOC, LIC en de expertisecentra), die op verzoek van academies expertise levert, good practices in kaart brengt en initiatieven verbindt en faciliteert. Deze begeleidingsgroep kan daarbij de voorliggende notitie continu aanvullen en indien gewenst terugkoppelen in het Netwerk Onderwijs.

Rapportage over de voortgang die per academie wordt geboekt geschiedt binnen de reguliere Marap-cyclus.

Bijlage: Handreiking (bij het advies t.a.v. het stimuleren van multidisciplinaire leerervaringen)

Handreiking (bij notitie t.a.v. het stimuleren van multidisciplinaire leerervaringen)

In deze handreiking wordt nader ingegaan op de suggesties en denkrichtingen van de werkgroep m.b.t. mogelijke invullingen van de multidisciplinaire leerervaringen. Het betreft hier dus nadrukkelijk géén voorgeschreven werkwijze.

Ten aanzien van de ambitie van Avans Hogeschool

"Elke student doet in 2020 in zijn/haar opleiding tenminste één multidisciplinaire ervaring op"

De formulering van de opdracht en het gedeelde beeld laat ruimte aan academies om eigen keuzes te maken m.b.t. bijvoorbeeld de duur, omvang, complexiteit, inbedding en positionering van de multidisciplinaire leerervaring. Deze keuzevrijheid is een belangrijk gegeven, en deze moet behouden blijven. Desondanks is het zinvol een aantal uitgangspunten als leidraad te nemen;

- De ambitie van een academie op het gebied van multidisciplinariteit zou gerelateerd moeten zijn aan actuele ontwikkelingen binnen de beroepspraktijk/ het werkveld waarvoor de opleiding opleidt.
- De term "ervaren" is erg vrijblijvend. Er hoeft niet per definitie een strikte norm gesteld te worden, maar tenminste zou er een waardering tegenover de door studenten geleverde inspanning moeten staan. Bij voorkeur in de vorm van EC's (al dan niet in de vrije ruimte binnen het curriculum).
- De multidisciplinaire leerervaring dient expliciet gemaakt te worden. Belangrijk is dat aan de student helder wordt uitgelegd wat hij/zij binnen de multidisciplinaire projecten geacht wordt te leren, aan welke competenties hij/zij werkt, en hoe dit hem/haar helpt (later) succesvol te functioneren in de beroepspraktijk.
- De multidisciplinaire leerervaring is het meest zinvol wanneer deze beroepsdomein overstijgend van aard is, dit wil zeggen dat deze geboden dient te worden binnen een samenwerkingsverband waarin meerdere interne (academies, opleidingen en diensten) en externe (het werkveld, overheden, overige belanghebbenden) partijen een aantoonbare rol vervullen.

Suggesties bij het expliciteren van de multidisciplinaire leerervaringen

1. *T.a.v. de explicitering welk ambitieniveau de opleidingen nastreven op het gebied van multidisciplinariteit.*

Een brede blik is noodzakelijk om om te kunnen gaan met complexe vraagstukken uit de beroepspraktijk. De 21st Century Skills tonen bovendien aan dat multidisciplinair denken voorwaardelijk is voor de toekomstige beroepspraktijk. Het is belangrijk met een representatieve afspiegeling van zowel de opleiding als het werkveld te bepalen welke ambitie wordt nagestreefd. Hierbij zijn meerdere ambitieniveaus mogelijk;

- Monodisciplinair: de eigen discipline beheersen
- Multidisciplinair: kunnen samenwerken met andere disciplines
- Interdisciplinair: kunnen kijken vanuit andere disciplines
- Transdisciplinair: de disciplines kunnen overstijgen.

Besef dat het vooral belangrijk is te werken aan een mindset. Studenten moeten beseffen dat een brede blik mogelijk en noodzakelijk is. De nieuwsgierigheid naar andere invalshoeken moet worden aangewakkerd. Dat bereik je vooral door studenten kennis te laten maken met zeer uiteenlopende sectoren, en ze te laten ervaren hoe het is samen te werken. Gezamenlijk werken aan een resultaat leidt ertoe dat men moet afstemmen en communiceren buiten het eigen vakgebied, en dit proces is voor een student zeer leerzaam. Zo leren studenten het bredere verband te kunnen zien.

2. *T.a.v. de explicitering in welke vorm de multidisciplinaire leerervaring binnen de opleiding(en) wordt (c.q. gaat worden) geboden.*

Dat elke student een multidisciplinaire leerervaring moet opdoen wil niet zeggen dat ook elke student *dezelfde* multidisciplinaire ervaring moet opdoen. Dit kan niet alleen per academie of opleiding maar ook per student verschillen. Een gelaagd systeem (verschillende opties voor verschillende groepen studenten) behoort dus tot de mogelijkheden (en verdient wellicht zelfs de voorkeur). Op deze wijze conflicteert de invulling niet met andere ambities uit de Ambitie 2020, bijvoorbeeld op het gebied van flexibiliteit / kleinschalig en passend onderwijs.

Het is belangrijk te onderkennen dat het onderwijs binnen Avans al gedeeltelijk (en in steeds sterkere mate) multidisciplinair is. De basis is dus reeds gelegd, en kan wellicht met *quick wins* worden uitgebouwd. Hiertoe is het belangrijk het multidisciplinaire onderwijs dat al geboden wordt expliciet te maken en – indien nodig – te verbeteren. Er kan bijvoorbeeld worden nagegaan of opschaling van best practices mogelijk is (zodat bijvoorbeeld meer dan alleen excellente studenten kunnen deelnemen). Ook kunnen bestaande, nog monodisciplinaire, projecten zich wellicht voor een multidisciplinaire aanpak lenen.

Er is op dit moment veel overlap tussen minoren (academies bieden los van elkaar gelijksoortige minoren aan). Overlappende minoren kunnen gezamenlijk kunnen worden georganiseerd door meerdere academies, hierdoor krijgen zij gelijk een meer multidisciplinair karakter. Daarbij kunnen de Expertisecentra bijdragen aan de verbetering van bestaande, of ontwikkeling van nieuwe, (multidisciplinaire) minoren.

3. *T.a.v. de explicitering aan welke competenties binnen deze multidisciplinaire leerervaring wordt gewerkt (c.q. welke leerdoelen worden behaald).*

De multidisciplinaire leerervaring staat niet op zichzelf maar dient bij te dragen aan de startbekwaamheid van de student. Het is belangrijk dat de academie inzichtelijk maakt op welke wijze de competenties waaraan binnen de multidisciplinaire leerervaring wordt gewerkt gerelateerd kunnen worden aan (c.q. zich verhouden tot) de eindkwalificaties van de opleidingen waarvan de multidisciplinaire leerervaring deel uitmaakt. Dit betekent ook dat studenten vanuit verschillende opleidingen binnen één project kunnen werken aan verschillende eindkwalificaties.

4. *T.a.v. de explicitering met welke partijen (academies/opleidingen/diensten/externe partijen) in het kader van de multidisciplinaire leerervaring samenwerking wordt gezocht.*

Het ligt voor de hand de multidisciplinaire leerervaring te bieden binnen een samenwerkingsverband waarin meerdere partijen (intern en extern) samenwerken. Logischerwijs zullen in ieder geval betrokken worden:

- I. Het werkveld; hierbij gaat het zowel om het ambitieniveau dat i.s.m. het werkveld wordt bepaald, als om vraagstukken (projecten) die vanuit de beroepspraktijk worden gealloceerd. Bij voorkeur treden vertegenwoordigers van het werkveld hierbij ook als opdrachtgever op.
- II. Academies / opleidingen; het realiseren van bewustwording van het feit dat samenwerking in multidisciplinair verband weliswaar de complexiteit vergroot, maar ook leidt tot nieuwe inzichten is een belangrijke doelstelling van de multidisciplinaire leerervaring. De student is erbij gebaat gedurende zijn opleiding 'beroepsdomeinoverstijgend' ervaring op te doen met het samenwerken met andere disciplines. Doordat binnen Avans opleidingen voor vrijwel alle beroepsgroepen vertegenwoordigd zijn, en al deze opleidingen ook nog eens tegelijkertijd de opdracht gekregen hebben multidisciplinair samen te werken, zijn er legio mogelijkheden om gezamenlijk een zinvolle invulling te geven aan de gewenste multidisciplinaire leerervaring.

En daarnaast naar wens en behoefte:

- III. Het Avans Ondernemers Centrum (AOC); het AOC kan projecten met voldoende potentie alloceren uit het werkveld, en deelnemende academies waar mogelijk ontzorgen. Om dit goed te kunnen doen is het wel van belang dat de belemmeringen die nu buiten de

- invloedsfeer van het AOC liggen (zoals het rooster) waar mogelijk worden weggenomen (zie facilitering vanuit Avans).
- IV. De Expertisecentra; door aan te haken bij de onderzoekslijnen van de expertisecentra (en daar multidisciplinaire vraagstukken aan te ontlenen) kunnen academies op een laagdrempelige manier de vereiste stappen zetten. Hierdoor ontstaat ook een betere verbinding tussen de expertisecentra en het onderwijs.
 - V. Het Leer- en Innovatiecentrum (LIC); het LIC beschikt over (onderwijskundige en beleidsmatige) expertise m.b.t. multidisciplinair leren en kan de academies op basis hiervan (al dan niet vanuit de begeleidingsgroep) adviseren en ondersteunen bij de invulling van hun ambities.

Facilitering van de academies

De begeleidingsgroep kan academies (zowel gevraagd als ongevraagd) ondersteunen door:

- a) *de, voor het bieden van multidisciplinaire leerervaringen gewenste, mindset en deskundigheid van medewerkers te versterken.*

Belangrijk is dat de academiecties het belang benadrukken en het proces in gang zetten. Draagvlak binnen de academie is essentieel om de gewenste transitie te realiseren. Hiervoor is het noodzakelijk dat medewerkers de meerwaarde die multidisciplinaire leerervaringen binnen het curriculum kunnen bieden onderkennen. Voorlichting en ondersteuning via diverse media en kanalen (in de vorm van studiemiddagen, nieuwsbrieven, lunchbijeenkomsten etc.) is hiervoor noodzakelijk.

Daarnaast kan deskundigheidsbevordering van betrokken medewerkers vereist zijn. De consequenties voor docenten zijn in dit stadium nog slechts beperkt inzichtelijk, ook op dit vlak zal expertise moeten worden opgebouwd. De begeleidingsgroep kan i.s.m. LIC, AOC en de expertisecentra deze rol oppakken. Zij kunnen de discussie rondom multidisciplinariteit binnen academies op gang brengen, op gang houden en (bij) sturen waar dit nodig is. Het is hierbij wel belangrijk dat de academie zelf *in the lead* blijft.

- b) *de ruimte te creëren die academies nodig hebben om eigen initiatieven te ontplooiën.*

Binnen verschillende academies lopen op dit moment al (veelal) kleinschalige initiatieven met een multidisciplinair karakter. Deze initiatieven kunnen, mits zij Avansbreed gefaciliteerd worden, de potentie hebben uit te groeien tot multidisciplinaire leerervaringen die voor grotere aantallen studenten toegankelijk zijn. Wanneer we stellen dat academies de ruimte moeten krijgen eigen initiatieven te ontplooiën, moet niet alleen gedacht worden aan het ter beschikking stellen van het benodigd budget maar ook aan het wegnemen van zo veel mogelijk belemmerende factoren. Op dit moment is de organisatie van multidisciplinaire leerervaringen namelijk vaak onnodig arbeidsintensief, terwijl (of doordat) vaak slechts een zeer beperkt aantal studenten bediend wordt. Wanneer we de ambitie hebben kleinschalige initiatieven breder toegankelijk te maken, is een verhoging van de efficiency noodzakelijk teneinde op middellange termijn alle 30K studenten de gewenste MD-leerervaring te bieden.

De begeleidingsgroep kan ondersteunen bij het maken van afspraken tussen (clusters van) academies over de momenten waarop men gezamenlijk multidisciplinaire programmaonderdelen wil aanbieden. Mogelijk kunnen deze momenten duidelijker (expliciet) worden gepositioneerd in de curricula. Studenten worden dan gedurende de vaste perioden vrij geroosterd zodat er ruimte ontstaat om opleidingsoverstijgend aan multidisciplinaire projecten te werken. De roostervrije perioden kunnen door academies gezamenlijk worden ingevuld. Deze roostervrije perioden inplannen

in de vakantieperioden zou veel ruimte creëren voor multidisciplinaire initiatieven. De begeleidingsgroep kan in dit proces adviseren en bemiddelen.

c) academies te informeren over de keuzes die andere academies in dit kader maken, zodat zij het bestaande aanbod gezamenlijk stapsgewijs kunnen doorontwikkelen.

Om de samenwerking tussen academies te stimuleren is het noodzakelijk dat er platforms (of kanalen) worden ingericht die academies helpen op ieder gewenst moment in beeld te krijgen wie waarmee bezig is. Dit helpt hen (op het juiste moment) aan te haken bij (of bij te dragen aan) lopende initiatieven die voor de eigen studenten zinvol zijn. Ook hier kan de begeleidingsgroep een rol in spelen.

d) te leren van de ervaringen die worden opgedaan binnen de initiatieven die worden genomen.

Het is bovenal belangrijk te blijven leren van de ervaringen die worden opgedaan binnen de huidige initiatieven. Door experimenten en initiatieven waarin studenten multidisciplinaire ervaring opdoen te volgen, kunnen wellicht ook andere oplossingen gevonden worden voor vraagstukken m.b.t. de organiseerbaarheid, de facilitering en de samenwerking (c.q. afstemming) tussen academies onderling en academies en werkveld. De begeleidingsgroep kan deze expertise uitbouwen en delen.

In de begeleidingsgroep zullen 4-6 collega's plaatsnemen met ervaring en affiniteit met het werken aan/binnen multidisciplinaire projecten. Bij voorkeur is hier sprake van een representatieve afspiegeling van de drie domeinen, het AOC, het LIC en de expertisecentra.